

Memo – Financieel beeld VRBN en uitgangspunten begroting 2026

Aanleiding

Elk jaar stelt Veiligheidsregio Brabant-Noord (VRBN) een programmabegroting op. De Kaderbrief vormt de input voor deze begroting en bevat de algemene financiële en beleidsmatige kaders. Voor de (programma)begroting 2026 is de concept kaderbrief 2026 tijdens de vergadering van het Algemeen Bestuur van 28 november 2024 voorgelegd.

De uitgangspunten en uitwerking van de begroting worden sterk beïnvloed door landelijke en lokale (financiële) ontwikkelingen. Deze memo schetst daarom welke ontwikkelingen van invloed zijn op de financiële situatie van VRBN en wat daarvan het gevolg is. Rekening houdend met deze ontwikkelingen, en de zienswijzen van gemeenten, stellen we in de memo een aantal uitgangspunten voor bij uitwerking van de begroting. Daarnaast bevat de memo een bijlage van verschillende ontwikkelingen met financiële impact die VRBN zelf opvangt. Deze memo is daarmee een vervolg op het gesprek tijdens de bestuursdag van VRBN, waarin werd verzocht met een denkrichting rondom de financiële uitdagingen vanaf 2026.

Opstellen begroting in financieel uitdagende tijden

VRBN is zich ervan bewust dat de gemeenten in de komende jaren in een lastige financiële situatie zitten. We beseffen ons ook dat de gemeentelijke opgave verschilt per gemeente. Net als de inhoudelijke pijnlijke keuzes voor inwoners die lokaal gemaakt (moeten) worden. VRBN wil daar, waar mogelijk, haar bijdrage aan leveren. Dit hebben wij de afgelopen jaren gedaan door in 2025 de wens van de wethouders financiën op te volgen: geen nieuw beleid en nieuwe ambities, en diverse opgaven intern op te lossen.

Wat betreft de financiële kaders hebben we te maken met drie ontwikkelingen: risico op een landelijke taakstelling, wens van de regionale portefeuillehouders financiën en een onvoorziene ontwikkeling binnen VRBN.

Landelijke BDUR-taakstelling 10%

Het Ministerie van Justitie & Veiligheid (J&V) is voornemens vanaf 2026 een structurele 10% korting toe te passen op de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR). De staatssecretaris is over de korting nog in gesprek met het Veiligheidsberaad (VB). De inzet is om in de voorjaarsnota 2025 van het Rijk duidelijkheid te geven hoe dit zal gaan uitwerken. Het streven van de staatssecretaris en het VB is om de korting ongedaan te maken. Vooralsnog nemen veiligheidsregio's de korting daarom op als risico in de risicoparagraaf van de begroting 2026.

Brief regionale portefeuillehouders Financiën

Begin 2025 werden de directies/besturen van de gemeenschappelijke regelingen in de regio Noordoost Brabant verrast met een brief van de wethouder Financiën van de gemeente Meierijstad, namens de portefeuillehouders Financiën van de deelnemende gemeenten. De strekking van deze brief is dat aan de gemeenschappelijke regelingen wordt gevraagd om een (structurele) ombuiging vanaf 2026. Dit vanwege het financieel ravijnjaar vanaf 2026, waar de deelnemende gemeenten mee geconfronteerd worden.

Concreet wordt verzocht om de bijdrage van 2025 als uitgangspunt te hanteren voor 2026 en de ambities voor 2026 en de jaren 2027–2029 hierop aan te passen, zodat de bijdrage voor de gemeente niet verhoogd wordt. Dat betekent ook dat de gemeenschappelijke regeling zelf de eigen loon- en prijscompensatie moet opvangen met ombuigingen, en daarbij geen kaasschaafmethode toe te passen, maar inhoudelijke keuzes in de ambities te maken.

Onontkoombare ontwikkeling

In deze kaderbrief is naast de voorgestelde (reguliere) indexering ook een 3O-ontwikkeling ter grootte van €406.000 opgenomen. Deze 3O-ontwikkeling betreft een autonome ontwikkeling als gevolg van arbeidsvoorwaardelijk beleid met een structureel financieel effect.

Beeld financiële situatie VRBN

Bovenstaande ontwikkelingen kunnen een substantiële impact hebben op de omvang van de begroting van VRBN. Het totale mogelijke effect hiervan betreft €3,7 miljoen, wat circa 6,4% van de begroting is. Dit potentiële structurele bedrag bestaat uit het achterwege laten van de indexering op de gemeentelijke bijdrage (€ 2,3 mln), niet opvangen van de 3O-ontwikkeling (€ 0,4 mln) en een korting op de landelijke bijdrage via de BDUR (€ 1,0 mln).

Relatie tussen financiën, taken en ambities

VRBN is hoofdzakelijk een uitvoerende organisatie, die financieel voor het overgrote deel betrekking heeft op brandweezorg. De begroting wordt hoofdzakelijk bepaald door personele lasten en kapitaallasten met daarbij weinig tot geen regelruimte. Daarbij zijn de marktontwikkelingen ten aanzien van materieel en huisvesting zodanig dat de prijzen veel harder stijgen dan de verkregen reguliere indexering. Dit betekent dat de reguliere indexering niet toereikend is voor onze vervangingsinvesteringen om het materieel op orde te houden. Bijvoorbeeld, de aanschafprijs van een tankautospuiter is in de periode 2021-2025 met 40% gestegen, terwijl de toegekende indexering slechts voorziet in een toename van 22,3%.

Verwachtingen van veiligheidsregio's worden groter

Tegelijkertijd zien we dat de verwachtingen van veiligheidsregio's en de ontwikkelingen die ons raken groter worden. Denk aan de bijdrage van veiligheidsregio's aan de weerbaarheidsopgave en het komen tot een veerkrachtige en parate samenleving. Daarbij roepen we op tot samenredzaamheid maar blijven we wel het vangnet voor kwetsbaren. Denk hierbij aan het voorbereiden op langdurige stroomuitval samen met (zorg)organisaties. Daarnaast hebben we bijvoorbeeld om te gaan met de gevolgen van extreem weer zoals clusterbuien en betere voorbereiding op natuurbranden.

Gevolgen van bezuinigingen

Als veiligheidsregio zijn we een uitvoeringsgerichte organisatie; bezuinigingen kunnen moeilijk vanuit overhead of ondersteuning geleverd worden. Besparingen hebben direct invloed op de basis brandweezorg en de veiligheid van inwoners in Brabant-Noord. Besparingen kunnen immers leiden tot sluiting van vrijwillige posten en het afstoten van materieel. Eenmaal wegbezuinigd, komt een post nooit meer terug in de eigen gemeenschap. Ook het gesprek over deze opties geven een groot risico op onrust onder vrijwilligers en het afhaken van ons grootste kapitaal, de mensen. Het is van cruciaal belang om de blik op toekomstbestendigheid te houden, en dus ook op lange termijn. VRBN heeft een begroting met weinig tot geen regelruimte en behoort nog steeds tot een van de goedkoopste veiligheidsregio's.

Het gevolg is ook dat besparingen leiden tot bijvoorbeeld een weerbaarheidsopgave waaraan we alleen in verkennende zin kunnen deelnemen, maar waarbij daadwerkelijk realiseren niet mogelijk is. In de beleidsperiode 2016-2019 is geconstateerd dat VRBN bij de goedkoopste regio's van het land hoorde, maar op een aantal punten kwetsbaar was georganiseerd. Om te voorkomen dat we 'door het ijs zouden zakken', moesten een aantal maatregelen genomen worden ter versteviging van de organisatie. Bijvoorbeeld op het kunnen bijbenen van de effecten van de energietransitie, zoals branden met elektrische auto's en zonnepanelen. Een besparing doet deze stappen teniet, waardoor VRBN zich moeilijk kan voorbereiden op nieuw type incidenten en crises.

De afgelopen jaren hebben we, ondanks de uitdagingen van de coronapandemie en de Oekraïne-crisis, een solide basis weten te leggen en de financiën op orde weten te houden. Het Beleidsplan 2020-2023 is succesvol uitgevoerd, waarbij we steeds een hoge werkdruk hebben ervaren en incidentele financiële

2 Samenwerken aan veiligheid.

middelen hebben ingezet om langdurige crises op te vangen. In die periode is ook de hele huisvestingsportefeuille overgenomen van de gemeenten.

Wat hebben we ondertussen gedaan?

Na de constatering in 2016 dat VRBN 'door het ijs zou zakken' heeft de organisatie gewerkt aan een versterkingsslag. Tot aan 2024 heeft de organisatie zich, met steun van de raden, kunnen ontwikkelen tot een toekomstbestendige veiligheidsregio. Hiermee hebben we onder andere onderstaande punten kunnen realiseren.

Het is van groot belang dat we niet afbreken wat we met zoveel moeite en stap voor stap hebben opgebouwd. De risico's en dreigingen nemen toe, en incidenten krijgen een onvoorspelbaarder en langduriger karakter. Dit kan niet samengaan met minder financiële middelen en een terugval in de voorbereidingen op langdurige crises, evenals op onze parate basisorganisatie.

Versterking bedrijfsvoering 2024

In de Kadernota 2024 heeft VRBN aan de deelnemende gemeenten extra structurele middelen gevraagd voor de noodzakelijke versterking van de bedrijfsvoering, informatieveiligheid, het nieuwe 4-jarig huisvestingsplan (inclusief duurzaamheid), vakmanschap en paraatheid van de brandweer. Dit was onontkoombaar om de basis op orde te houden. De benodigde middelen zijn door het bestuur via de begroting 2024 toegekend. Door het efficiënter organiseren van de GHOR kon tevens een structurele besparing van €0,3 miljoen worden gerealiseerd.

Versterking Crisisbeheersing/informatievoorziening

In 2022 is een bestuurlijk akkoord gesloten met de Minister van J&V en het Veiligheidsberaad, met landelijk een structurele financiële impuls voor de gezamenlijke crisisbeheersing. Het grootste deel betreft de versterking van de crisisbeheersing en informatievoorziening van de veiligheidsregio's en het samenspel tussen Rijk en regio's. Deze middelen waren noodzakelijk om als veiligheidsregio's sneller in te spelen op de veranderende wereld en (nieuwe) risico's. Ook kon de wendbaarheid van de crisisbeheersing hiermee verbeterd worden.

VRBN ontving vanuit het Rijk voor de versterking van de crisisbeheersing en informatievoorziening €1,36 miljoen in 2023, oplopend naar €2,46 miljoen vanaf 2025 en later. VRBN heeft de eerste fase van de versterking conform plan in 2023 en 2024 geïmplementeerd.

Invoering Omgevingswet

In 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet werd verwacht, op basis van landelijk onderzoek door bureau Cebeon, dat de invoering gepaard zou gaan met 15-20% meerkosten voor de risicobeheersingstaken. Door herprioritering en aanpassingen in onze dienstverlening heeft VRBN deze meerkosten binnen de huidige begroting opgevangen.

Brandkranen

Bluswatervoorziening is een verantwoordelijkheid van gemeenten, waarbij bij de regionalisering de keuze is gemaakt om deze taak te beleggen bij de veiligheidsregio. Eind 2024 zijn tussen de gemeenten, Brabant Water en VRBN principe-afspraken gemaakt, zodat deze taken kwalitatief goed worden belegd. We hebben afgesproken dat de financiële middelen, die VRBN via de gemeentelijke bijdragen ontving, terugvloeien naar de gemeenten.

Gelijktijdig zijn ook nieuwe afspraken gemaakt over de hoogte van de vergoeding die Brabant Water aan de gemeenten mag vragen. Het tarief per brandkraan wordt met ingang van 2025 substantieel verlaagd. Dit zorgt op regionaal niveau jaarlijks voor een structurele besparing van de directe kosten aan Brabant Water van circa € 0,33 miljoen.

3 Samenwerken aan veiligheid.

Verdere uitwerking Begroting 2026

Het bestuur wordt de onderstaande denkrichting voorgelegd voor het opstellen van de Programmabegroting 2026 en geeft daarmee richting voor de bestuurlijke reactie op de zienswijzen van de deelnemende gemeenten op de Kaderbrief 2026:

➤ *3O-ontwikkeling Kaderbrief 2026*

Deze wordt binnen de begroting opgevangen door met structurele dekking te komen. Dit vindt plaats via efficiëncyslagen, aanpassingen in de bedrijfsvoering en gaat niet gepaard met een taakdiscussie.

➤ *Korting BDUR*

Aangezien het Rijk nog geen definitief besluit heeft genomen aangaande de korting op de BDUR, wordt voorgesteld om de mogelijke korting in de risicoparagraaf van de begroting op te blijven nemen en het positieve rekeningresultaat 2024 in te zetten als dekking. Dit is in lijn met de eerdere wens van de AB-vergadering in november 2024.

Het Rijk heeft in 2022 via de BDUR een structurele financiële impuls gegeven aan de gezamenlijke crisisbeheersing in Nederland: de versterking crisisbeheersing. In de AB-vergadering van november 2024 hebben we gemeld dat fase 1 (versterken van de basis) is afgerond en dat in 2025-2026 fase 2 start. Vanwege het risico op de BDUR-korting nemen we tot er duidelijkheid is, geen beslissingen met structurele financiële gevolgen rondom de versterking crisisbeheersing.

➤ *Loon/prijsindexering*

Het bestuur wordt voorgesteld om de loon- en prijsindexering van 4,47% regulier toe te passen. Gezien de directe impact op de basisbrandweezorg, crisisbeheersing en veiligheid van inwoners in Brabant-Noord.

➤ *Ambities beleidsplan 24-27*

De ambities uit het beleidsplan worden consequent benaderd met de lijn 'Nieuw-voor-Oud'.

➤ *Nieuwe 3O-ontwikkeling(en)*

Bij nieuwe 3-O ontwikkelingen in 2025 en bij de dilemma's/knelpunten in de bijlage zal VRBN alles-op-alles zetten om dit binnen de begroting op te vangen (met transparante/expliciete toelichting voor bestuur). Via de bestuursrapportage(s) wordt hierover gerapporteerd.

➤ *Kostenverdeling GHOR*

De GHOR van zowel veiligheidsregio Midden- en West-Brabant als die van Brabant-Noord werken nauw samen. De jaarlijkse bijdrage van VRBN aan de GHOR-taak is nagenoeg gelijk aan die van VRMWB en niet gerelateerd aan het aantal inwoners. Er vinden gesprekken plaats met VRMWB om dit in balans te brengen. Dit kan tot een structurele besparing bij VRBN leiden.

➤ *Inzet rekeningresultaat 2024 en 2025*

Tijd winnen door het mogelijk inzetten van het positief rekeningresultaat over 2024 dat circa €1,9 miljoen positief.

➤ *Analyseren bestemmingsreserves*

De nota reserves is recent in het AB vastgesteld. Hier willen we een kritische actualisatieslag in worden gemaakt, zowel naar aard als omvang. Reeds bekend is dat uiterlijk 1 januari 2026 de bestemmingsreserve 'Kapitaallasten Materieel en Materiaal' vrijvalt (betreft circa €4 miljoen).

Bijlage - Zicht op ontwikkelingen met financieel effect

VRBN heeft naast de genoemde onvoorziene ontwikkeling en de prijsstijgingen op materieel en huisvesting ook andere opgaven, waarbij VRBN een inspanningsverplichting ziet om dit in eerste aanleg binnen de bestaande financiële middelen te dekken dan wel maatregelen te nemen om de kosten te beperken. Hieronder een overzicht van onderwerpen met financiële uitgangspunten en maatregelen:

- Realistisch oefenen: de kosten van realistisch oefenen voor de brandweer overstijgen substantieel de beschikbare budgetten doordat de marktprijzen harder stijgen dan de verkregen prijsindexering. Om binnen de begroting te blijven is als voorlopige maatregel besloten nog maar eenmaal in de twee jaar (in plaats van eenmaal per jaar) realistisch te gaan oefenen. Vanuit vakmanschap en veilig werken is dit inhoudelijk een ontwikkeling met aandachtspunten. De evaluatie volgt nog.
- LRD: vanuit goed werkgeverschap is door de veiligheidsregio's in collectief verband vanaf 2024 een Landelijke Regeling aanspraken na Dienstongevallen afgesloten. De uitwerking ervan leidt tot administratieve verzwaring bij de veiligheidsregio's. De hiervoor benodigde personele capaciteit zal uit een ombuiging binnen de begroting van VRBN geëffectueerd worden.
- PTSS: er wordt gewerkt aan een landelijke regeling rondom erkenning en aanspraken PTSS als beroepsziekte. De regeling is nog niet van kracht en het is nog onduidelijk tot welke financiële effecten dit leidt. VRBN verwacht een benodigde structurele formatie van tenminste 0,5 fte nodig te hebben.
- Business Continuïteit/vitale aanbieder: het wordt steeds belangrijker om de continuïteit van tenminste de vitale processen van VRBN te (blijven) garanderen (bijvoorbeeld inzet brandweer en crisiscommunicatie). Ook de digitale dreigingen vraagt verdere aanscherping van maatregelen op gebied van de informatieveiligheid. Naar verwachting worden de veiligheidsregio's voor enkele vitale processen door de minister van J&V in 2025 als vitale aanbieder aangemerkt. Dit stelt eisen aan de bedrijfscontinuïteit en bijbehorende maatregelen. Het is nog onduidelijk wat hiervan de financiële consequenties zijn.
- Kazerne Oss: op basis van het beschikbare (begrote) investeringsbedrag en de werkelijke marktprijzen wordt verwacht dat de investering circa €2 miljoen hoger komt te liggen. Het verschil had kleiner kunnen zijn maar VRBN heeft bij dit investeringsbedrag in de begroting per abuis geen indexering toegepast. Voor deze €2 miljoen moet nog dekking worden gevonden.
- Financiering huisvesting: op basis van het bestuurlijk vastgestelde Huisvestingsplan 2024-2027 vindt de komende jaren nieuwbouw en renovaties van brandweerkazernes/regiokantoor plaats. De kosten hiervan worden gedekt uit de gemeentelijke bijdrage. In de bijdragen is rekening gehouden met rentelasten, maar onzeker is hoe de rentestanden zich ontwikkelen. Overigens heeft VRBN in 2022 tijdig een langlopende lening voor de nieuwbouw in Zeeland en 's-Hertogenbosch afgesloten met een substantieel lagere rente dan de huidige markttrente. Dit leidt tot een aanzienlijke 'besparing' van kosten geleid.
- Grond Voederheil: VRBN heeft de optie om een stuk grond, gelegen naast het pand op de locatie Zeeland, van de gemeente Maashorst te kopen. In maart aanstaande zal het bestuur van VRBN om een besluit worden gevraagd. De verwachte kosten worden jaarlijks ingeschat op circa €70k. Dekking moet nog worden gevonden.
- Risk Factory: in het beleidsplan 2024-2027 is opgenomen om te onderzoeken of een Risk Factory haalbaar is om hiermee de veiligheid en veerkracht in de regio te verbeteren. De benodigde structurele middelen moeten binnen de bestaande middelen van VRBN worden gevonden ('oud voor nieuw'). Bestuurlijke besluitvorming voor de feitelijke realisatie zal in 2025 plaatsvinden.